

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ מטות-מסעי, מבה"ח מנחם-אב, ה'תשל"ב

יוצא לאור לש"פ מטות-מסעי, ב' מנחם-אב, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

פתח דבר

לקראת ש"פ מטות-מסעי, ב' מנחם-אב, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ מטות-מסעי, מבה"ח מנחם-אב ה'תשל"ב — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

עש"ק ור"ח מנ"א, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ מטות-מסעי, מבה"ח מנחם-אב, ה'תשל"ב.

בלתי מוגה

א. בשבת זו קורין פרשיות מטות מסעי, אבל, מענין ההפטרה (שהיא "מענין הפרשה"¹) מוכח שהעיקר הוא פרשת מסעי, כיון שבכל פעם שקורין שתי פרשיות, באה ההפטרה בהמשך לסיום הפרשה השני', ובנדו"ד: פרשת מסעי.

זאת ועוד: פ' מסעי קורין לעולם בשבת השני' של בין המצרים, משא"כ פ' מטות, ומזה מוכח שפ' מסעי שייכת לשבוע זה יותר מאשר פ' מטות.

וע"פ הידוע² ששמו של כל דבר מורה על תוכנו, יש להתעכב לכל לראש על שם הפרשה — "מסעי", שבזה גופא יש שני ענינים: (א) מסעי מלשון נסיעה, (ב) "מסעי" לשון רבים.

וכיון שהתורה — לשון הוראה³ — היא נצחית,

— כמ"ש רבינו הזקן בתניא⁴ בנוגע לפסוק⁵ "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו", שזהו ענין נצחי ששייך לכל אחד מישראל בכל דור ודור, ומזה מובן שכן הוא בנוגע לכל ענין שבתורה, שהרי הכשרות של כל פסוק בתורה (ובנדו"ד, הפסוק "כי קרוב וגו'") תלוי בכשרות של הס"ת כולה, כדאיתא בזהר⁶ (שאומרים ב"מענה לשון") אודות "ספר תורה .. דהוה פסול .. על דאשתכח וא"ו יתיר בהווא דקרא⁷ דושסעת שסע שתי פרסות" —

שבזה נכלל גם שם הפרשה (כפי שנקבע בהשגחה פרטית), שעם היותו רק מצד מנהג ישראל, הרי "מנהג ישראל תורה היא"⁸, ולכן הרי זה ענין נצחי, ולא עוד אלא שבענינים הנצחיים שבתורה גופא הרי זה ענין עיקרי, כיון שכולל את התוכן של כל הפרשה, ולכן יש ללמוד מזה הוראה, הן מכללות ענין הנסיעה, והן מהענין ד"מסעי" לשון רבים (כלשון הכתוב, לפי שהיו ריבוי מסעות — מ"ב מסעות).

(1) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח רסרפ"ד. וש"נ.
 (2) ראה תניא שעהיחיה"א פ"א. ובכ"מ.
 (3) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.
 (4) רפי"ז.
 (5) נצבים ל, יד.
 (6) ח"ג עא, א. וראה בהנסמן בנצו"ז שם אות ו. וראה גם תו"מ חנ"ט ע' 96. וש"נ.
 (7) פ' ראה יד, ו.
 (8) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז אר"ח סוסק"פ. סתל"ב ס"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז. ועוד.

ב. והענין בזה:

ידוע מאמר הבעש"ט (כפי שמביא נכדו בספרו דגל מחנה אפרים) שכל מ"ב המסעות ישנם אצל כל אדם מיום הולדו, הוא בחי' יצי"מ, עד בואו לארץ (טובה ורחבה¹⁰, ארץ) החיים העליונה (שזהו עולם הבא). ועז"נ¹¹ "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים" — כפי ששואל רבינו הזקן בלקו"ת¹²: "להבין לשון אלה מסעי שהוא לשון רבים, וכתוב אשר יצאו מארץ מצרים, והרי מארץ מצרים הוא רק יציאה ונסיעה ראשונה שנסעו מרעמסס לסוכות", ומבאר¹³, ש"עיקר ותכלית נסיעתן הי' לצאת מבחי' מצרים, בחי' מיצר וגבול. . ולכן כל המ"ב מסעות נק' הכל אשר יצאו מארץ מצרים".

וכיון שענינם של כל מ"ב המסעות הוא היציאה ממצרים, והיציאה ממצרים צריכה להיות בכל יום ויום — כפי שמבאר רבינו הזקן¹⁴ בדברי המשנה¹⁵ "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים", שהכוונה בזה היא "בכל יום ויום" — הרי מובן שבכל יום ויום ישנו הענין דמ"ב המסעות¹⁶.

ג. וכללות ההוראה מענין המסעות ("מסעי") היא — שצריך תמיד להיות במעמד ומצב של נסיעה, והיינו, שבכל מעמד ומצב שבו נמצאים, גם אם הוא מעמד ומצב נעלה שלכאורה מה עוד יכולים לדרוש ממנו, צריך לנסוע ולהתעלות לדרגא נעלית יותר.

וענין זה בא בהמשך להמדובר בי"א ניסן¹⁷ בענין "אדם לעמל יולד"¹⁸ — שאין הכוונה שצריך להתייגע פעם אחת ולחשוב שע"ז הגיע כבר לשלימותו, אלא כמובן מפשטות הכתוב וגם מדברי הגמרא במסכת סנהדרין¹⁹ שזוהי תכלית הכוונה בבריאת האדם, וכיון שהקב"ה נתן לו עוד יום, שבוע, חודש, שנה, עשר שנים וכו', עליו לנצל זאת ולהמשיך להתייגע (כל זמן שביכולתו להתייגע), ולהתעלות בעילוי אחר עילוי.

ומובן שענין זה צריך להיות תמיד, גם ביום השבת, שגם בו היתה עבודת הקרבנות, כמ"ש²⁰ "עולת שבת בשבתו על עולת התמיד" — קרבן עולה ש"כליל תקטר"²¹.

15) פסחים קטז, ב.	9) ריש פרשתנו (מסעי). וראה כש"ט
16) אה"ת פרשתנו (מסעי) ס"ע אישנב.	10) בהוספות ס"ל. וש"נ.
17) ס"ז ואילך (ע' ... ואילך). וש"נ.	11) שמות ג, ה.
18) איוב ה, ז.	12) ריש פרשתנו (מסעי).
19) צט, ריש ע"ב.	13) פרשתנו (מסעי) פח, ג.
20) פינחס כח, יו"ד.	14) שם פט, ב.
21) צו ו, טו.	15) תניא פמ"ז.

ומ"ש רבינו הזקן בלקו"ת²² שעל יום השבת נאמר²³ "לא ראה עמל בישראל", ש"אין העבודה בבחי' עמל כלל, רק להתענג על ה'" — אין הכוונה שבשבת אין עמל כלל, אלא שזהו סוג אחר של עמל, נעלה יותר, שהוא באופן של מנוחה ותענוג.

והענין בזה — שהעמל שביום השבת הוא בדוגמת העמל שהי' קודם חטא עה"ד, כי, "שבת אותיות תשב"²⁴, שהו"ע התשובה על חטא עה"ד ו'לא כמו בימות החול, שעדיין יש שייכות לענין החטא (אפילו אצל אלו ש"מתו בעטיו של נחש"²⁵), ובמילא אין זו שלימות האדם]. ולכן אופן העבודה ביום השבת הוא כמו קודם החטא — לא באופן ש"בזעת אפך תאכל לחם"²⁶, אלא באופן של מנוחה ונועם, כפי שהי' בגן עדן, שעז"נ²⁷ "ויניחחו בגן עדן (לא כדי לאכול מפרי', אלא) לעבדה ולשמרה", שזוהי עבודה באופן של מנוחה ונועם.

ומזה מובן שגם ביום השבת צ"ל הענין ד"מסעי" — הלוח ונסוע בעילוי אחר עילוי, ועד לעילוי שבאין ערוך למדריגתו הקודמת, כמבואר בחסידות²⁸ שהליכה (ובלשון פרשתנו: נסיעה) אמיתית היא באופן שבאין ערוך למדריגה קודמת, ששוב אין לו שייכות אלי' כלל, וכפי שמצינו דוגמא לזה בנגלה דתורה — בנוגע להוצאה בשבת מרשות לרשות, שכל זמן שמקצת החפץ נמצא ברשות הקודמת, אין זו הוצאה מרשות לרשות²⁹.

ולהעיר, שגם מי שטוען שענין המסעות בשבת הוא צער לגופו — הרי ע"י הרצון בזה, מתבטל הצער ונהפך לעונג, כפי שמצינו בנוגע לענין התענית שהוא עינוי ע"פ תורה [והרי "אין לאדם רשות על גופו כלל .. לצערו בשום צער"³⁰, ו"מה לי קטלא כולה מי לי קטלא פלגא"³¹. ואף ש"מותר להתענות לתשובה"³⁰ — כבר כתב רבינו הזקן באגה"ת³², שבדורותינו אלו שמחמת חלישות הדור לא מצו לצעורי נפשם כו', אין להתענות לתשובה, אלא יש להחליף את התענית בענינים אחרים שיכולים לעשות בקלות, ובאופן של נועם ותענוג], שיותר להתענות תענית חלום בשבת, דכיון שרצונו בכך, "הרי התענית הזה תענוג הוא לו"³³.

(28) ראה סה"מ תרנ"ד ע' רסג ואילך.

תרנ"ט ע' כד. תר"ס ע' קז ואילך. המשך

תרס"ו ע' יח. סה"מ אעת"ר ע' סט ואילך.

(29) ראה רמב"ם הל' שבת פ"ב הי"א.

(30) שו"ע אדה"ז חו"מ הל' נזקי גו"נ ס"ד.

(31) ב"ק סה, א. ועוד.

(32) פ"ג.

(33) שם או"ח סרפ"ח ס"ג.

(22) בלק עב, א.

(23) בלק כג, כא.

(24) תורת נתן (למהרנ"ש) בסופו. יפ"ת

לב"ר ספכ"ב. תניא אגה"ת ספ"י.

(25) שבת נה, ב. וש"נ.

(26) בראשית ג, יט.

(27) שם ב, טו.

ד. והוראה זו שייכת לכל אחד מישראל:

גם מי שנמצא בדרגא נעלית ביותר, ואפילו צדיק גמור, צריך להיות אצלו ענין הנסיעה והעלי' לדרגא נעלית יותר — שהרי גם צדיק גמור הוא בבחי' "יש מי שאוהב"³⁴, ולכן צריך להתעלות יותר ולהתבטל לגמרי לאלקות.

ולאידך גיסא, גם מי שבידעו מעמדו ומצבו (כפי שידע איניש בנפשי') טוען שמספיק שידרשו ממנו הליכה ונסיעה לדרגא שהיא בערך לדרגא הקודמת, אבל לא הליכה ונסיעה לדרגא שבאין ערוך — הנה על זה אומרים: "אל³⁵ תבט אל מראהו!" אין להסתכל על יהודי (גם על עצמו) בעיני בשר, אלא צריך לזכור שיהודי הוא "חלק אלקה ממעל ממש"³⁶, וכשאתה תופס בחלק מן העצם אתה תופס בכולו³⁷, ולכן, כל מה שיכול ה"אלקה", יכול גם ה"חלק אלקה".

וכמובן גם מכללות הענין ירידת הנשמה למטה, שהיא ירידה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא³⁸, אבל הכוונה בזה היא לצורך עלי', שע"ז תגיע הנשמה למקום עליון יותר; וכיון שכל אחד מישראל אומר "נשמה שנתת בי טהורה היא", ואח"כ "אתה בראת אתה יצרת וכו'"³⁹ עד שירדה ונתלבשה בגוף, הרי מובן שכל אחד מישראל צריך להגיע לדרגא הכי נעלית — למעלה אפילו מ"טהורה היא". ולכן צריך להיות אצלו ענין הנסיעה בעילוי אחר עילוי כו'.

והנתנית כח על זה היא — בשבת פ' מסעי, שבו קורין בתורה ברבים [כפי ששומע גם מי שלא ידע מאי קאמר, שגם הוא עולה לתורה כו'⁴⁰] "אלה מסעי בני ישראל וגו'", עד לסיום כל המסעות, כשבאים ל"ירדן ירחו"⁴¹ קדמה מזרחה, ומשם נכנסים לארץ ישראל⁴², במהרה בימינו ממש.

* * *

ה. נוסף על ההוראה הכללית שצריך להיות ענין הנסיעה — יש גם הוראה מהענין ד"מסעי" לשון רבים:

בנוגע ללשון רבים מצינו ש"מיעוט רבים שנים"⁴³, והיינו, שאע"פ שלשון רבים כולל גם יותר משלשה (ובנדוד⁴⁴, נכללים ב"מסעי" לשון

(34) תו"א ויקהל (בהוספות) קיד, ד. ובכ"מ. ס, ב.)

(35) שמואל"א טז, ז. ראה הלי' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.

(36) תניא רפ"ב. פרשתנו (מסעי) לג, מח.

(37) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ז. וש"נ. חסר קצת (המו"ל).

(38) ע"פ ל' חז"ל — חגיגה ה, ב. ראה בהנסמן באג"ק ח"ד ע' תמה,

(39) נוסח ברכת אלקי נשמה כו' (ברכות לקו"ש חכ"א ע' 111 הערה 21.

רבים מ"ב מסעות), ישנו גם הפירוש שלשון רבים הוא שנים (כמבואר בספרים הדנים בפירוש המלות). וכן הוא בענין המסעות, שנחלקים בכללות לשתיים: לצאת מארץ מצרים, ולבוא אל ארץ טובה ורחבה (וביניהם יש ריבוי המסעות).

ו. ובהקדים — שמצינו עד"ז בנוגע למספר העולמות, שיש עולמות עד אין סוף, אבל בכללות נחלקים לשתי דרגות: "עלמין סתימין דלא אתגליין, ועלמין דאתגליין"⁴⁴.

וכן בנוגע לגן עדן (שכר מצוה) — "שיש כמה וכמה מעלות ומדרגות ג"ע זה למעלה מזה עד רום המעלות"⁴⁵, אבל בכללות נחלקים לשתי מדרגות: גן עדן התחתון, וגן עדן העליון.

וכן מצינו בתורה — שהיא דיפתראות ופינסקאות של הקב"ה לבריאת העולם⁴⁶ — שנחלקת בכללות לשתיים, כמ"ש⁴⁷ "לכו לחמו בלחמי": תורה שבכתב ותורה שבעל־פה⁴⁸, אע"פ שבפרטיות יש חילוקי דרגות בתושב"כ גופא, כמו מעלת דברי תורה לגבי דברי קבלה⁴⁹, ועד"ז יש חילוקי דרגות בתושבע"פ גופא: משנה (ש"טעה בדבר משנה חוזר"⁵⁰) וברייתא (ברייתא דר' חייא ור' אושעיא וסתם ברייתא) ותוספתא ועד לראשונים ואחרונים (אלא ש"בזמן הזה גם הלכות פסוקות של פסקי הגאונים כמו הטור והש"ע והגהותיו בכלל משנה יחשבו"⁵¹).

וכן הוא בעבודה — שנחלקת בכללות לשתיים, ובכמה אופנים:

בדרגא היותר נעלית — ב' הדרגות שבנשמה: דרגת הנשמה שמתלבשת בגוף, ובחי' המקיף דנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף (שגם בבחינה זו יש איזה ענין של ירידה, והתכלית היא שעי"ז תהי' עלי' לדרגא נעלית יותר, שזהו תוכן ענין המסעות), ובלשון הלקו"ת⁵²: בחי' ראש שבנשמה ובחי' רגל שבנשמה.

ובדרגא נמוכה יותר — העבודה של נפש האלקית והעבודה של נפש הבהמית נכידוע בכיבור דיוק לשון הכתוב⁵³ "משכני אחרין נרוצה הביאני המלך חדריו", "משכני" ו"הביאני" לשון יחיד, ו"נרוצה" לשון רבים, שקאי

49) ראה אנציק' תלמודית (כרך ז) ערך דברי קבלה (ע' קו ואילך). וש"נ.
50) כתובות יד, ב. וש"נ.
51) הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב. וש"נ.
52) ראה לקו"ת דרושי ר"ה סב, ג.
53) שה"ש א, ד.

44) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
45) תניא אגה"ק סי"ז. ובכ"מ.
46) ב"ר בתחלתו.
47) משלי ט, ה.
48) זח"א (בהשמטות) רס, א.

על נפש האלקית ונפש הבהמית⁵⁴], שהרי צריך לפעול גם ב"רוח הבהמה היורדת היא למטה"⁵⁵, וכמ"ש⁵⁶ "ואהבת גו' בכל לבבך", "בשני יצריך"⁵⁷, ועד לפעולה גם בנוגע לגוף (נפש וגוף) — שמצד עצמו דומה לבהמה בשלשה דברים⁵⁸, ואעפ"כ פועלים עליו שיהי' במעמד ומצב ד"כי מטי למודים מנפשי' כרע"⁵⁹ (שזהו ענין ששייך לא רק ליחידי סגולה). וכידוע גם הסיפור⁶⁰ אודות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שהגאון ר"ח מבריסק שאל אותו: ליובאוויטשער רבי! האם אתם סומכים על דעתכם? והשיב לו, שהרגיל את גופו שמצד עצמו יתנהג ע"פ שו"ע, ולכן יכול לסמוך על דעתו, ואח"כ מוצא את מקור הדברים,

ועד שנוסף על העבודה עם עצמו (כולל גם בנוגע לעניני העולם ע"י ההנהגה באופן ש"כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁶¹ ו"בכל דרכיך דעה"⁶²), צריכה להיות גם העבודה לפעול בכל העולם כולו, החל מזה שהנהגתו היא בבחי' "כמופת הייתי לרבים"⁶³.

ז. וכללות הענין בזה — שהענין ד"מסעי", לצאת תמיד ממעמדו ומצבו ולנסוע ולהתעלות לדרגא נעלית יותר, צריך להיות בנוגע לשני סוגי העבודה הנ"ל, היינו, לא רק בשעת התפלה, אלא גם בעבודתו בעניני הגוף וחלקו בעולם כו'.

ועד שעיי"ז באים ל"ארץ טובה ורחבה"⁶⁴.

* * *

ח. מאמר (כעין שיחה) ד"ה אלה מסעי בני ישראל וגו'.

* * *

ט. הביאור בנוגע למלקוח השבי במלחמת מדין⁶⁵, שהכתוב מפרט את

- 54 ראה לקו"ת ויקרא ב, ג ואילך. ובכ"מ.
 55 קהלת ג, כא.
 56 ואתחנן ו, ה.
 57 ברכות רפ"ט. ספרי ופרש"י עה"פ.
 58 חגיגה טז, א.
 59 ראה ירושלמי ברכות פ"ב סה"ד.
 הובא בתוס' שבת קיח, סע"ב. ועוד.
 60 ראה סה"ש תרפ"ה ס"ע 91 ואילך.
 וש"נ. וראה גם תו"מ חמ"ט ע' 77. וש"נ.
 61 אבות פ"ב מי"ב.
 62 משלי ג, ו.
 63 תהלים עא, ז.
 64 חסר הסיום (המו"ק).
 65 נתבאר גם השינוי במלחמה זו לגבי שאר המלחמות — שנשלחו רק "אלף למטה אלף למטה לכל שבטי ישראל (לרבות שבט לוי) . . שנים עשר אלף" (פרשתנו לא, ד"ה ובפרש"י). מתוך שש מאות אלף יוצאי צבא בישראל, וזאת, למרות שהיתה זו מלחמה קשה, כמובן מזה שהוצרכו לשלוח גם את פינחס (שהי' משוח מלחמה) עם כלי הקודש, הארון והציץ, לפי שהי' בלעם עמהם ומפריח מלכי מדין בכשפים והוא עצמו פורח עמהם, הראה להם את הציץ שהשם חקוק בו והם נופלים (פרש"י שם, ו) — שמוה מובן שמלחמה זו היתה באופן שלמעלה מדרך הטבע לגמרי.

הסכום של כל מין, סכום המחצית של כל מין ששייך לתופשי המלחמה, וסכום המכס לה' מכל מין, וכך סכום המחצית של בניי מכל מין, — שכוונת הכתוב להודיע דבר פלא בנוגע למלקוח השבי, שבכל מין הי' מספר מדוייק, ולא נשאר עודף שלא נלקח ממנו מכס, וכך הי' בב' החצאין בשוה, כיון שבמשך כל הזמן לא מת אפילו אחד.

וביאור הטעם שהכתוב מפרט רק מספר המכס של החצי השייך לתופשי המלחמה, ולא החצי השייך לבניי — ע"ד ההלכה — כיון שרק התרומה ממחצית תופסי המלחמה נוהגת לדורות⁶⁶.

והלימוד מזה, עד כמה גדולה חביבות קיום המצוות ע"י בניי, שבמשך זמן רב סיבב הקב"ה הנהגת אנשי מדין באופן כזה שבבוא הזמן יוכלו בניי לקיים מצות ה' בשלימותה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ג ע' 110 ואילך.

* * *

י. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר — הנה על פרשיות מטות ומסעי אין הערות [על פרשת מסעי — אין זהר בכלל, ועל פרשת מטות יש רק עמוד אחד], וגם על פרשת דברים אין הערות, כי אם על פרשת ואתחנן, ושם יש ענין שיש לקשרו עם המבואר בזהר פ' מטות:

על הפסוק⁶⁷ "וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר" — איתא בזהר⁶⁸: "ת"ח אמאי אסירן נשי שאר עמין דידעי משכבי דכורא, משום דתנינן איתא ימינא ואית שמאלא, ישראל ושאר עמין . . ישראל לקבלי דרחמי, ושאר עמין לקבלי דדינא. ותנן אתתא (ש"כל אתתא בדינא אתקריא") דאטעמא טעמי דרחמי (ע"ז שנשאת לאיש ישראל), רחמי נצחא, אתתא דטעמא טעמא דדינא (ע"ז שנשאת לשאר עמין) דינא בדינא אתדבקת, ועלייהו אתקריי⁶⁹ והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה. ועל דא תנינן⁷⁰ הנבעלת לעכו"ם קשורה בו ככלב . . הנבעלת לישראל תנינן כתיב⁷¹ ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, מ"ט, משום דנשמתא דישראל אתינא מרוחא דאלקים חיים . . ובג"כ אתתא . . (ד)אתדבקת בישראל רחמי נצחא ואתכשרת".

והנה תרומה אסור במנין רק באומד . . וזה נקט קרא אחוז, רק אחוזה ולא מנה כו".
 (67) פרשתנו (מטות) לא, יח.
 (68) פרשתנו רנט, ב.
 (69) ישעי' נו, יא.
 (70) סוטה ג, ב. וש"נ.
 (71) ואתחנן ד, ד.

(66) ולהעיר גם מביאור הרגצ'ובי (צפע"נ עה"פ) ש"לא מנה כמה הוה החלק שנתן ללויים, משום דהנה בתוספתא תרומות . . ובירושלמי . . יליף מזה אסמכתא לשיעור תרומה ("מנין לתרומה שהיא אחד מחמשים, שנאמר וממחצית בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים וגו', אף ממה שאחזתי לך ממקום אחר הרי היא כו, מה זו אחד מחמשים אף זו אחד מחמשים"),

ועד"ז מצינו בזהר פ' ואתחנן⁷² — על הפסוק⁷³ "אותי עזבו מקור מים חיים גו'" (שנאמר בהפטרה דיום הש"ק זה)⁷⁴:

"אמר רבי אבא מאי דכתיב⁷³ אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו', אותי עזבו דא הוא מאן דמשקר באת רשימא קדישא, ובמה משקר ב', דעייל לי' ברשותא אחרא, כד"א⁷⁵ ובעל בת אל נכר, דאקרי בורות נשברים⁷³, דהא עמין עובדי עכו"ם אקרו בורות נשברים, ודישראל אקרי באר מקור מים חיים וכו'".

ויש לקשר זה עם מאמר נוסף של ר' אבא בזהר⁷² (לעיל מיני) — בנוגע לגודל מעלת מצות מזוזה, וז"ל:

"א"ר אבא כמה חיילין קדישין זמינין בההיא שעתא דאנח ב"נ מזוזה לתרעי', כולהו מכרזי ואמרי זה⁷⁶ השער לה' וגו'".

וממשיך שם: "זכאה חולקהון דישראל . . דאינון בני מלכא קדישא דהא כולהו אתרשימו מני', אתרשימו בגופייהו ברשימא קדישא (מצות מילה, שעל זה נאמר "אותי עזבו", דא הוא מאן דמשקר באת רשימא קדישא, "כנ"ל), אתרשימו בלבושייהו בעטופייהו דמצוה (מצות ציצית), אתרשימו ברישייהו בבתי תפילי (תפילין של ראש) בשמא דמאריהון, אתרשימו בידייהו (תפילין של יד) ברצועי דקדושא, אתרשימו במסאנייהו במסאנא דמצוה [כפי שמבאר אמו"ר⁷⁷ "מה שמנעלים הן מצוה", "כי ההולך יחף כאילו הוא מגודה למקום⁷⁸. גם יש מצוה במנעלים שלא לשנות ערקתא דמסאנא כחוקי הגוים"⁷⁹], אתרשימו לבר בזריעה כחצדא (בקצירה), אתרשימו בבתיהון במזוזה דפתחא", ומסיים: "בכולא רשימין דאינון בני מלכא עילאה זכאה חולקהון".

יא. ומדייק אמו"ר⁸⁰: "הנה קחשיב כאן ז' מיני רשימות. אתרשימו בגופייהו כו', אתרשימו בלבושייהו כו', אתרשימו ברישייהו כו', אתרשימו בידייהו כו', אתרשימו במסאנייהו כו', אתרשימו לבר כו', אתרשימו בבתיהון כו'. ולכאורה, הרי מיירי כאן רק במצות מזוזה, ולמה נקט כל הז'. ועל כרחק לומר שכל אלו הז' נרמזו ונכללו במצות מזוזה".

ומבאר אמו"ר באריכות גדולה השייכות של ז' הרשימות למזוזה דוקא, ונעתיק כמה נקודות מדבריו, וז"ל:

76 תהלים קיח, כ.	72 ח"ג רסו, א.
77 לקוטי לוי"צ לזח"ג ע' תנד.	73 ירמי' ב, יג.
78 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סוס"ב.	74 רשימה משיחה זו היתה למראה עיני
79 ראה סנהדרין עד, ריש ע"ב ובפרש"י.	כ"ק אדמו"ר שליט"א, ותיקן והוסיף כמה וש"נ.
80 לקוטי לוי"צ שם ס"ע תנב.	פרטים (המור"ל).
	75 מלאכי ב, יא.

"והענין הוא, כי הנה איתא לעיל⁸¹ מזוזה כללא דכר ונוקבא כחדא, והיינו, כי בתיבת מזוזה נכלל דכר ונוקבא יחד, כי במזוזה יש זו זה, זו הוא לשון נקבה, זה הוא לשון זכר . . והאות מ' שבריש תיבת מזוזה רומז על מה שארז"ל⁸² מ' יום קודם יצירת הולד ב"ק יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני. זהו מזוזה, מ' הוא המ' יום, ז"ו הוא הבת, ז"ה הוא הזכר הפלוני.

גם י"ל, אות מ' רומז על בינה, כמאמר⁸³ בן ארבעים לבינה, והיינו תבונה . . ובתיבת תבונה נכלל ב"ת וב"ן יחדיו, מתחלה הבת למפרע ואח"כ הבן . . זהו מזוזה, המ' הוא בחי' תבונה, בן מ' לבינה, המחבר ז"ו — נקבה, מלכות, הבת, וז"ה — זכר, ז"א, הבן, יחדיו . . נמצא במזוזה הוא התחברות דכר ונוקבא יחד.

והנה, הו' רשימות, לבד הרשימה דמזוזה, ה' מהם, דהיינו מילה ציצית תפילין של ראש ושל יד ומנעלים, הם בפנים בתוך הבית, כי הרי עושים כ"ז בתוך הבית. והרשימה דזריעה וחצדא הם לבר, דהיינו בשדה, ששם הוא הזריעה והקצירה. והרשימה דמזוזה הוא ממוצע⁸⁴ ביניהם, כי מזוזה הוא בבית, אך לא בבית עצמו, רק בפתח הבית שבו יוצאין לחוץ, הרי שהוא כמו ממוצע בין פנים לחוץ, בין הה' רשימות שבפנים בתוך הבית, ובין הרשימה שלבר זריעא וחצדא.

וזהו מה שבמזוזה יש והי' — שם הוי' — מלגאו, שד"י מלבר, כמו שאיתמר לעיל בסמוך⁷², והיינו, והי' שמלגאו בפנים שיך להה' רשימות שבפנים בתוך הבית, ושד"י שמלבר שיך להרשימה שלבר דזריעה וחצדא שבשדה.

והנה, הה' רשימות הם באדם עצמו ובמלבושיו, שהמלבושים הם על האדם עצמו ממש. והרשימה דזריעה וחצדא היא לגמרי לחוץ מן האדם, כי הרי זה בשדה . . והרשימה דמזוזה שהיא בפתח הבית היא כמו ממוצע, כי הבית אינו האדם עצמו, ואינו מלבשת על האדם ממש, א"כ זהו כמו לחוץ מן האדם. אך עכ"ז הבית הוא למושב האדם, ותפארת אדם לשבת בית⁸⁵, שהאדם יושב בתוך הבית, א"כ היא שייכת להאדם עצמו ג"כ. הרי שרשימה דמזוזה היא כמו ממוצע בין הה' רשימות השייכים להאדם עצמו, ובין הרשימה השייכה לזריעה וחצדא שלבר בשדה.

והאדם הוא דכורא דז"א. והה' רשימות הוא לנגד הה' מדות דז"א

(84) בלקלוי"צ: "כעין ממוצע". וברשימת

ההנחה העביר כ"ק אדמו"ר שליט"א קולמוס על תיבת "כעין".

(85) ישעי' מד, יג.

(81) זהר שם רסג, ב.

(82) סוטה ב, א. וש"נ.

(83) אבות ספ"ה.

מחסד עד הוד (כפי שמבאר אאמו"ר בארוכה פרטי הדברים), והרשימה לבר בזריעה וחצדא הוא במל'. . נמצא, ה' רשימות ממילה עד מסאנא הוא בפנים, בדכורא דז"א, והרשימה הששית, זריעה וחצדא, הוא לבר, בנוקבא דמל'. וברשימה דמזוזה שהיא כעין ממוצע בין הה' רשימות שמבפנים להרשימה הו' שלבר כנ"ל, הנה במזוזה הוא התחברות דהה' רשימות והרשימה הו' יחד. וזהו מה שמזוזה הוא ז"ו ז"ה, זו בו' שקאי על נקבה, מל', הוא הרשימה הששית שלבר, זריעה וחצדא. זה בה' שקאי על זכר, ז"א, הוא הה' רשימות שבפנים ממילה עד מסאני. ובמזוזה שזו וזה הם בתיבה אחת, הוא התחברותם יחד. . הרי שברשימה דמזוזה יש כל הז' רשימות, דהיינו הרשימה דמזוזה, ועוד ו' רשימות ממילה כו' עד זריעה וחצדא" (עכ"ל אאמו"ר).

יב. ויש להוסיף ולבאר הקשר והשייכות של ב' המאמרים הנ"ל — מאמר הא', במעלת מצות מזוזה, שכוללת כל ז' הרשימות, כולל גם הרשימה דמילה שבגופייהו, ומאמר הב', בשייכות ל"את רשימא קדישא" דמילה. ובהקדמה — שלכאורה צריך להבין במאמר הב' של ר' אבא בנוגע למעלת בני"ע על אוה"ע, שאוה"ע נקראים "בורות נשברים", ובנ"י נקראו "באר מקור מים חיים":

בנוגע לשבע מצוות בני נח שנתחייבו בהם אומות העולם — כותב הרמב"ם⁸⁶ שצריכים לקיים מצוות אלו (לא "מפני הכרע הדעת", אלא) "מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו ע"י משה רבינו שבני נח מקודם נצטוו בהן", והמקיימן באופן האמור "הרי זה מחסידי אומות העולם"⁸⁷, ויש לו חלק לעולם הבא"⁸⁸.

ויש לומר, ששבע המצוות שנצטוו בני נח הם כנגד ז' הרשימות הנ"ל שאתרשימו בני"י.

ולכאורה: הן אמת שבנ"י יש להם תרי"ג מצוות, תר"ו מצוות יותר מאשר לבני נח [כמרומוז בשמה של "רות", שנקראת כן ע"ש מספר המצוות — תר"ו — שניתוספו אצלה ע"י הגיור⁸⁹], וגם בנוגע לשבע מצוות אין דומה קיומן ע"י בני נח לקיומן ע"י בני"י, אבל אעפ"כ, כיון

86 (לקוטי ביאורים על קונטרס ההתפעלות מז, ד

87 (נדפס במאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' קמד. וש"נ).

88 ראה גם הלי' תשובה פ"ג ה"ו.

89

הלי' מלכים ספ"ח.

87 (87) ולהעיר גם ממ"ש ר' הלל מפאריטש

בנוגע לדברי רבינו הזקן בתניא (ספ"א)

ש"נפשות אומות עובדי גילולים הן משאר

קליפות טמאות שאין בהן טוב כלל", שזהו

"לבד חסידי אוה"ע שנלקחים מנוגה כו"

שגם לאוה"ע יש שבע מצוות, שגדלה מעלתן וכו' — א"כ, מדוע נקראים אומות העולם בשם "בורות נשברים אשר לא יכילו המים", ורק בני"ק נקראים "באר מקור מים חיים"?

יג. אך הענין הוא — שזהו מצד כללות החילוק שבין בני"ק לאוה"ע: ובהקדם מ"ש רבינו הזקן במהדורא קמא של אגרת התשובה⁹⁰, ש"נפלינו אנחנו עמו בני"ק מכל העם אוה"ע עכו"ם, שאפילו חסידיהם ההולכים בדרכי יושר, חסיד אומות העולם נקרא, ולא נעקר שם אוה"ע ממנו, עם היותו נקרא חסיד, ובאחינו בני"ק הוא להיפך, שאפילו הוא רשע .. בשם ישראל יכונה⁹¹, פושעי ישראל".

ונקודת הענין — שבני"ק דבוקים בהקב"ה, שנקרא "מקור מים חיים", ולכן נקראים "חיים"⁹², כמ"ש⁹¹ "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", חיים אמיתיים, ולכן, כאשר בני"ק מקיימים מצוה — והרי אפילו "פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון"⁹³ — אזי נעשים "כולא חד" עם הקב"ה, שמתייחדים עם עצמות אוה"ס, והרי מבואר בתניא⁹⁴ בנוגע ליחוד שנעשה ע"י קיום המצוות, ש"יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד".

משא"כ אומות העולם — הנה גם כאשר מקיימים שבע מצוות שנצטוו בני נח, אין זה יכול להיות באופן שנעשים חד עם קוב"ה, ולכן לא נעשים בבחי' "באר מים חיים", אלא הם נשארים בבחי' "בורות נשברים".

יד. ועפ"ז יש לבאר קשר המאמרים הנ"ל של רק אבא — כי המעלה המיוחדת של בני"ק (שנקראים "באר מקור מים חיים") מודגשת במיוחד במצות מזוזה (שלכן נכללים כל ז' הרשימות שבהם אתרשימו בני"ק):

בנוגע למצות מזוזה — מסופר בירושלמי⁹⁵ שארכוטון שלח לרבינו הקדוש מרגלית יקרה ביותר, וביקש ממנו שגם הוא ישלח לו דבר טוב כמותו, ושלח לו מזוזה, וכשתמה על זה, באמרו, אני שלחתי לך דבר שאין לו אומד, ואילו אתה שלחת לי דבר שאפשר לרכשו במטבע קטנה — השיב לו: אתה שלחת לי דבר שאני צריך לשמרו, ואילו אני שלחתי לך דבר ששומר אותך, דכתיב⁹⁶ "בהתהלך תנחה אותך וגו'".

וכן איתא בגמרא⁹⁷: "אמר רבי חנינא, בוא וראה שלא כמדת

90 קה"ת תשמ"ב, תשמ"ו — ע' תקו ואילך. וראה גם

91 לשון הכתוב — ישע"י מד, ה.

92 ראה אבות דר"ג ספ"ד.

93 עירובין יט, א. וש"נ.

94 פכ"ה.

95 פאה פ"א ה"א.

96 משלי ו, כב.

97 מנחות לג, רע"ב. ע"ז יא, א. וראה גם

זהר שם רסו, סע"ב: "תו אמר רבי אבא כתיב

(תהלים קכא, ח) ה' ישמר צאתך ובואך מעתה

ועד עולם .. האי בי"ג דשוי רשימא קדישא

הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם, מלך יושב מבפנים ועבדיו משמרין אותו מבחוץ, מדת הקב"ה אינו כן, עבדיו יושבין מבפנים והוא משמרן מבחוץ, שנאמר⁹⁸ ה' שומרך ה' צלך על יד ימינך".

ובזה מודגשת גודל מעלת בני"י, שע"י קיום המצוות מתקשרים ונעשים חד עם קוב"ה — עד כדי כך, שהקב"ה נעשה כביכול שומר ישראל (כדאיתא בספרים⁹⁹ בנוגע לשם שד"י שמבחוץ למזוזה ("שד"י מלבר", כנ"ל סי"א), שהוא ר"ת שומר דלתות ישראל).

טו. בהמשך לזה דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות הגזירה האיומה והאומללה ד"מיהו יהודי", שרושמים גוים בתור יהודים ללא גיור כהלכה, באמרו בין הדברים:

ע"י פעולה זו לוקחים "בורות נשכרים" ומחברים אותם — רחמנא ליצלן — עם "באר מים חיים".

גזירה כזו — לא היתה במשך כל הזמן מאז שבנ"י נעשו לעם! אפילו צוררי ושונאי ישראל מבין אוה"ע שהיו במשך כל הזמנים, וכהמאמר¹⁰⁰ "שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו" — מעולם לא העלו על דעתם גזירה איומה כזו, שמעמידה בסכנה רח"ל את כל עם ישראל.

אין זה אלא באופן ש"מהרסיך¹⁰¹ ומחריביך ממך יצאו"!

ולא עוד אלא שיש להם העזה וחוצפה להשמיץ ("צו באשמוצן") את אלו שמוחים כנגד זה, ומחפשים כל מיני תירוצים ואמתלאות לרמות את העולם, באמרם שזהו "הישג דתי"!

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

ויתן השי"ת שבמהרה יתפסו את הטעות, ובקרוב יחזרו בתשובה, והגזירה תתבטל, ויפה שעה אחת קודם.

ויקויים בקרוב ממש מש"כ הרמב"ם בהל' תשובה¹⁰²: ישראל עושין תשובה ומיד הם נגאלין — בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו. [ניגנו ניגון שמחה וכ"ק אדמו"ר שליט"א עמד מלוא קומתו ורקד על מקומו בשמחה רבה].

משנת חסידים מס' מזוזה פ"ג מ"ט. וראה כל בו הל' מזוזה — הובא בד"מ י"ד סרפ"ה. (100) בהגדה של פסח. (101) ישעי' מט, יז. (102) פ"ז ה"ה.

לבית"י במלין דשמא עלאה האי אתנטיר מכלא .. קב"ה נטיר ליה כד עייל וכד נפיק, דכתיב ה' ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם". (98) תהלים שם, ה. (99) סידור האריז"ל — כוונת מזוזה.

הוספה

בי"ה, כו' שבט תשכ"ז
ברוקלין

... תחי'

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה בקשת ברכה פ"נ.

בעת רצון יקרא על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע.

התקוה חזקה, שלמותר להדגיש על הכרח הנהגה בחיי היום יומים,
שתהא מתאימה להוראות תורתנו הקי' תורת חיים ובקיום מצותי' עליהם נאמר,
וחי בהם, שנוסף על העיקר שכן הוא ציווי השם ית' הרי זה גם הדרך לקבלת
הברכה בכל המצטרך לאדם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

לכתבה אודות הנדרים — תספר לרב בעירה איך התירו לה את הנדרים
ובאם יאמר לה שנעשה כדן (או שיתיר לה הנדרים עתה כדן) אזי אין כל מקום
לפחד. והשם יתברך יצליחה.

נדפסה בתשורה (הולצברג, תשס"א).
תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).
עליהם נאמר, וחי בהם: אחרי יח, ה.

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' זלמן יודא בהרה"ת ר' שלום ישעי' ע"ה

דייטש

נפטר כ"ט תמוז, ה'תשס"ו

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי משפחתו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות